

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZZÉNYE.

Egy évre 10 — 20.
Félévre 5 — 10.
Negyedre 2 — 5.
Egy hónapra 1 — 2.
Egy napra 1 — 2.
Egy órára 1 — 2.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Négy hasabos petit sorozat 5 kr. Nagyobb hirdetések külön megbeszélésre.
Irdetek alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj külön beutaltatott 20 kr.

Elmélkedés a szocializmusról.

H.-Samson, febr. 10.

Az elégedetlenség tengeri kigyója felütötte fejét és a restség fája alatt vesztegő tudatlanság, nem akarja megérteni az «enyém» és a «tied» közti fogalmat, illetve különbséget. Hangzatosak és a száj izlésének megfelelőek azok az aranyos ígéretek, melylyel a tudatlan és féltudós emberek agyvelejét bemaszlagolják. — A «Földmivelő» szerkesztője, ez az emberi bőrbe bujt szörnyeteg, ki a szenvedő emberiség apostolaként toltta fel magát, hogy megnyuzott embertársai bőre árán magának palotát építhessen — igazán jól vetett; mert elhintett mérges magvai oly terebélyes fát hajtottak, a melynek gyümölcsetől immár öntudatlanságba esett az ország nem jelenték-telen része.

Azok a szavak, melyekkel küzd és lázil a jó rend ellen és a melyekkel boldondítja a könnyen hívők nagy seregét, nem művelt ember szájába való és nem igaz és önzellen hazafi tulajdonai.

A lapot csupa kíváncsiságból elolvastam; de én a finom izlésű olvasóra való tekintetből is, azokat a rothadt kifejezéseket, melyeket a töke és hatalom ellen használ és a melyek egy hazafiatlan ember romlott szívéből származtak nem ismétlem. Csak azt kérдем, — és ezt

is teljes tisztelettel — hogy alszik-e, vagy nem lát-e a kormány, hogy a szabadsajtó daczára is — nem hallgattatja el ezt a pénz sovár embert, hogy lázító szenny-lapjával ne mótelyezhetné a becsületes magyar népet?! Mert hi-z az ő tollából nem a szegény nép javát előmozdító keserű igazság kimondása, hanem a jó rend megbontása és saját zsebjének megtömése a főczél. — Ezt bizonyítják a szegény néphez intézett szerkesztői izenetei, ezt egész vállalata. Az ő czélja nem az, hogy a népen segítsen, hanem az, hogy felhasználva az amugy is szomorú helyzetet, irka-firkája és kiküldött bérenczei által mégjobban felizgassa az elégedetlenkedőket s mikor a félrevezetett népet ezek a gazok a szurony elé állítják, maguk a beszédet pénzzel kerekét oldanak. — Az ilyen embereknek másútt kendert kötnének nyakravalóul a nyakukra.

A mit csak gyanítottunk, de valónak hinni soha sem mertünk, a magukat független szocialistáknak nevező elégedetlenek szintén jelt adtak magukról nálunk is. Számuk vagy 115 ember; tehát elég tekintélyes szám arra, hogy kiabálásukkal lármát csináljanak. — Van köztük, mint hírlík jómódu ember is. — De hát mi a bajuk ezcknek az embereknek? Felelet: szegények! Szegények, mint a világ nagy része, kik arcuk ve-

rejtékével keresik kenyerüket. — De hát más ember boldog és pedig annyira, hogy nem volna kívánni valója? Vagy csak az a napszámos, vagy gazda ember dolgozik; másnak meg fekve repül a sült galamb a szájába?

Azt ne higgye senki! Az a pap, tanító, jegyző és más hivatalnok nagyon keservesen megszolgál azért a kis alalmazásért, melyet az irigy lelkek serege sokszor felhányva ad az illetők szájába.

Sok az adó? Én azt elhiszem, de az is birtok arányában vették as egyesekre. A ki pedig adót fizetni nem akar, abból a haza iránti szeretet tökéletesen kihalt, mert hisz táplálék nélkül ez a haza fenn nem állhat.

Nem kell pap, nem kell tanító és jegyző?

Atyámfiai! Mig sátánnal cimboráló emberek lesznek e földön, papra mindig lesz szükség; mig tudományyal nem születik valaki a világra, a tanítót nem nélkülözhetitek. A hol már a pap és tanító szükségességét kétségbe vonják, ott távol az Isten, ott az erkölcs fogyatéka miatt omlott össze.

És te Hajdu népe! Te független és szabadon, de okosan gondolkozó nép! Te óhaj anád szép és virágzó hazad romba dülését? Te megtagadnád dicső apaid elvét, kiknek jelszava: Isten, haza és a király volt?! Nem! Előbb kiapad-

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

A szocializmus és a népkönyha.

— A Debreczeni eredeti tárczája —
Ira: **LIVIVUSZ.**

Minden ujság, minden politiku: a szocializmussal van tele. Beszélgetnek, vitatkoznak és összevesznek azon, hogy mi lehet az oka a veszedelmesen felburjánzott parasztszocializmusnak s miképpen kellene a baj tovatérjedésének gátat vetni?

Egyik melegen ajánlja a csendőrszuronyt, a másik meg csak az ágyút tartja az egyedül idvezítő gyógymódnak, a hatóságok pedig prágai módra »statáriummal« rémitgetik a világot, mig Rohonczy Gedeon orsz. képviselő a sajtószabadság megszorításával gondolja az elámitott népet lecsillapítani.

A miniszterelnök veleszületett ravaszágánál fogva igen egyszerű módon akart segíteni a szocializmus kérdésen: letagadta.

Hej! de rossz nyomon jár most a sok bölcös politikus! A szocializmust csendőrszuronyal, ágyúval, renkivüli intézkedésekkel, esetleg még letagadással is sikerülni fog elnyomni, láthatatlanná tenni, de megszüntetni nem fogják.

Nem fogják pedig azért, mert a nép nem azért szocialista, mert talán a szocial-

ista eszmékbe belebolondult volna, hanem mert e h e s.

Hívják a szocializmust akárminek s czélozná bár az abszolutizmust, feudalizmust, kommunizmust, vagy szabad szerelmet, mihelyt a jelenlegi állapot ellen irányulna, a nép éppen úgy sorakozna mellette.

A jelenlegi állapot rossz, mert a nép éheznek, s a kilatások olyanok, amiből azt lehet következtetni, hogy a jövőben sem lesz másképpen. Ennélfogva nem lehet azon csodálkozni, ha minden olyan törekvés, amely a jelen állapot megváltoztatására vezethet, a nép jóindulatával találkozik.

Nem esz me kell annak a népnek, amely most a szocializmusért veri a mellét, hanem kenyér.

A parasztszocializmus oka a nyomor. Azért hiába is beszélnek annak a fékvesztett magyaroknak bármily okos dolgokat, löhetik őket rakásra a hatalom gygyeres emberei, megijeszteni talán sikerül fog őket, de meggyőzni nem, mert nem a fejből van a hiba, hanem a has üres.

Azok kell segíteni s akkor megszűnik a zavargás oka s vele együtt megszűnik az okozat is.

Az államnak azonban ily módon segíteni nem áll módjában, mert annak egy más, ránk nézve teljesen idegen állam és számtalan magánember érdekeit kell első sorban szem előtt tartani s így öntudatos, az általános jólét emelésére irányuló gazdasági politikát csinálni képtelen.

Az államnak a nép számára csak fegyvere van.

Igy tehát tisztán a társadalomra van hagyatva a segítség nehéz feladata. A társadalom azonban sokat, mindent meg sem tehet. Megszüntetni a nép élszegényedését s az azzal járó nyomort, zavargást; erre a mi társadalmunk nem elég erős s nem eléggé öntudatos.

Erős, öntudatos társadalmi élet csak egészséges közszellem, szabad közvélemény mellett fejlődhet ki. Az új alkotmányos korszak hatalmasainak azonban csak kellemetlen lett volna az erős közvélemény s így sokkal jobban szívükön feküdt annak elnyomása, mint erősítése.

Társadalmi és közéletünk nem fejlődhetett szabadon, s így most, amikor nagy, igazi nagy munka vár reá, nem képes feladatának úgy megfelelni, mint ahogy más viszonyok között talán remélni lehetett volna.

Ezért nem számíthatunk arra, hogy társadalmi uton oldhatjuk meg a jelenkor e legnagyobb és legegésőbb kérdését.

Ebbe azonban belenyugodnunk nem lehet és nem szabad!

Nincs módunkban a nép nyomorát megszüntetni, de meg kell kísérelnünk lehetőleg enyhíteni azt.

Legyenek sorompóban az összes törvény hatóságok, egyesületek, társulatok s kezet fogva magánosokkal minden igyekezetüket arra fordítsák, hogy kenyeret s ételt adjanak az éhezőknek.

hat a nagy Oczeán, mint se Istent, hazát és királyt megtagadná! A szocializmus pedig erre vinne téged, mert annak nincs se Istene, hazája!

Egy jó pap égbe vezető út, a ki segíti összekötni a földet az éggel. Nyomorúságod napjaiban vigasztalód, az élet nehéz harczaiban bátorítod: Atyád, jó barátod, mindened!

És mért irigyelted meg a szegény, Istenéhez és hazájához mindig hű néptanítót, kinek csak morzsalékot adtál és mégis mindig híven dolgozott? Mért irigyelted meg, kire mindenki csak szánalommal tekintett eddig s még te is szolgádnak, s pedig közönséges szolgádnak tekintetted? Ne bánisd őt! Ő letéteményese a te örökségednek, legdrágább kincsédnek, édes gyermekednek, ki megismerteti zsenge lelkével az Istent és megadja neki egész életére az utra való, mely tudomány nélkül csak mint állat vegetálna e földön.

Miért nézed rossz szemmel jegyződet? Hisz ő a te őrállód, vagyondod pajzosz léfia, őrangyalod és mindened.

Miért háborogtok hát ezek ellen? Nap nélkül sötétbe bolyongnátok. Egy jó pap, tanító és jegyző, világító fáklyája a népnek!

Hogy baj van, azt a világ teremtese óta érzik az emberek. Higgyétek el: az eldorádók országa csak a mesék világába létezett; mióta Éva anyánk bele harapott abba a paradicsomi piros almába, mindnyájan fáradtsággal eszszük kenyerünket.

Baja van a szegény sorsu embernek, mert nincs tele kamarája és irigykedve tekint a pantallonra, melynek zsebjeiben aranyokat vél.

A jót-kony adományokat, vagy azok kamatait az utolsó fillérig a nyomorgó nép segélyezésére fordítsak. Így lehet csak a siker halvány reményével ugyan, de többé kevésbé mégis ellenállani a felforgató eszmék tovatérésének.

Az éhes gyomor rossz tanácsadó. Ezt tudja mindeki.

Könyörület szívek sokosan gondolkodó elmék eszmeje volt az a csesemőkorát élő s kellő anyagi töké hiányában napról napra tengődő intézmény, amely most Debreczen város hatalmas kulturális intézményei között a legszébb és legfontosabb hiva-alát tölti be.

Ez a nagyfontosságú intézmény: a népkönyvha.

Azokat, a kik ismerik kulturális intézeteinket, kérem, ne nevéssenek előre e mondatom. Nem naiv állítás az.

Most, mikor az az első egező kérdés, hogy mikenek kell az általánossá váló nyomormentenyítési, mikor egy a hazas társadalom felforgatására irányuló nemzetközi mozgalom diadaljainak megakasztásával van szó, akkor semmi sem lehet fontosabb, mint az a hely, hol büszken vághatja az ember a zugolódo elé:

— Mit akarsz? Miért dühöngsz? Nincs mit enned? Lásd a társadalom gondoskodó rohad, jobban mint felbujtód. — Menj es egyel.

Kétszáz éhes didergő alk keresi fel naponta a helyet, hogy ott jóllakjon s mindannyian olyanok, kik különben napokig, sőt ketekig nem láthatnak meleg etelt.

Melyik jótékony intézet hat közvetlenebbül mint ez, — melyik lehet áldásosabb ennél.

És a pantallonos ember irigyl a darócza öltözöttet, mert ennek lelkiismeretét nem zavarja fel egy-egy váltó megóvatolása.

Közös tehát a baj és azt közösen is kell viselni; mert a ki e hazának csak örömeiben és javaiban akar osztózkodni; szükségét pedig hidegen nézi: ez nem háladatos fia ezen jó édes anyának.

Minálunk a szocialistáknak éppen semmi megdolozni valójuk nincs; és mozgolódásukat nem is tekintjük egyébnek, mint egy lelkiismeretlen ember által szétstört, romlott eszmék pillanatnyi hatásának.

Ezt a megmetyezett lapot kell hát édes atyánkfia a te kezedből kivenni, mert kés az a te kezekben, melylyel magadat ööld meg legelőbb is. Jobb lesz tehát, ha azt a 15 krt, mit ezért a szenny lapért adnál, saját édes gyermekeid javára fordítsd.

Vedd elő csak atyáid munka eszközeit: a kapát és a kaszát, forgasd azokat kezekben becsületes szorgalommal, meglásd: Isten megsegít. A munkatér megvan számodra, csak munkálkodj, de a világért se kacsincs a gazdagok ezer meg ezer holdjára, mert bizony-bizony mondom: abból osztályrészedül nem kapsz te egy barázdát sem ingyen.

A lélek kufárokot pedig, kik megakarják métyezni a mézes-mázos, sokat ígérő szavakkal beakarják hálózni a te becsületes magyar lelkedet: kergesd el házadból!

Nem barátaid azok neked, hidd el, hanem megrontóid, kik dologtalanra csavarognak, a te zsirodon élőködnek,

Pedig ennek nincsenek százezei, nincsenek hatalmas, nagy uri pártfogói, disz és más elnökei, premköpenyeges, ezüstgombos atyónalói.

A nőgyelet egy fiók i tézménye az egész Csupa nők tartják fenn. Nők, kiknek helyes érzékük azonnal megsugta, hogy hol fáj annak a beteg gyermeknek: a népaek s mikenek kell a bajban segíteni.

Pénzüik sinesen s abból főzetnek csupán, mit a jótékonyásban fáradhatatlan kedves asszonyok itt-ott összekéregtetnek. Mégis közel kétszáz ember ellátásáról gondoskodnak naponta.

Azoknak fele részlet 12 even alui gyermekek kezérik, kik 2 óra tájban szaporára léptekkel igy-keznék a csapó u cza felé, hogy el ne kessenek ennan, a hol kedves, nyájas nénikék nagyon jó izletes ebédet adnak a jó gyermekeknek.

A népkönyvha ezéjaira a város az egykori Kovacs kaszárnya jelenleg lakatlan helyiségét adta oda.

Ide költözött ez a szerény, minden mellékérékből mentes intézet, s a rideg katonai vezényszavakat és nyers modoru káplárokat barátságos szavak s nyájas urnók váltották fel.

Aki déli 12 órakor az egykori kaszárnya helyiségébe belép, annak — ha kér — ebédet adnak.

A nép eleinte bizalmatlanul fogadta a népkönyvhat. Csak szorványosan jelentkeztek a nyomor ismert alakjai. Öreg munkaképtelen aggok, összetöpreddött anyókak, éhségtől beesett arcu gyermekek. Később mar az iskolás gyerekek is megjelentek könyveikkel a hönuk alatt. Majd nyomorban levő családok, ferj, feleség két, három, sőtöt gyermekkel kopogtattak

keserves keresményedet megdézsmájják és azután markukba nevetnek.

Az Isten szerzé a szegényt és a gazdagot, — ezt mondja a te jó öreg bibliád.

Vedd le a gerenda közül és öleld magadhoz ezt a szenteéget én kalvinista magyar népem! A népbolondító szavak helyett olvasd ennek örök igazságos tartalmazó szavait! Mevlásd; lelked nyugalma helyre áll; beéred a kevéssel is és boldog leszel, mint te, mind pedig a te házad népe!

K. Kiss Pál János
ev. ref. néptanító.

BELFÖLD.

A szocialista forrongás tovább terjedésének megatllására a legkülönbözőbb terveket vétek kombinációba. Ezek egyike az izgató sajtó megrendszabályozás, melyet Rohonczy Gedeon hozott szóba beszédében. Azt a hirt is kolportáltak ma, hogy a szocialista iratok terjesztésének megatllására helyezték a fővárosi nyomdákat rendőri felügyelet alá. Eleinte a vidéki nyomdákra akarták ezt a rendszabályt alkalmazni, mivel azonban kitűnt, hogy a szocialista izgató iratok nagy része néhány fővárosi nyomdából került ki, ezeket szemelték volna ki a prezumpatív intézkedések médiumának. Ezek azonban egyelőre csak híresztelések.

A miniszterelnöknek a szabócsi küldöttség előtt tett nyilatkozatát félhivatalosan úgy reprodukálták, hogy Bánffy báró a szabócsi deputációnak azt mondotta, hogy: »mit kérnek tőlem intézkedést, hiszen ott van vóm a főispán.« A miniszterelnök ma a képviselőház folyosóján Genesy Albert függetlenségi képviselőnek, aki annak a bizonyos küldöttségnek a tagja volt, fennhangon, hogy mindenki meghallhassa, ezeket mondotta:

be az irgalmasság nevében segítséget kérve a könyörületese szívektől.

Es a kegyes lelkek mindenkit szeretettel fogadtak.

Igy egyre szaporodott az éhes vendégek száma, úgy hogy ma már körülbelül kétszáz rendes látogatója van a népkönyvhanak, s mint előre átható e szám folyton szaporodni fog.

Az ehezök ellátása már most is nagy gondot ad a nőgyeletnek. A kiadások fedezésére nincsen alapjuk s így csupán a nagy közönség könyörületességére kénytelenek támaszkodni.

Ezert hallatszük, nap nap után a felhívás a közönséghez, hogy gyámolítsa a nemes keblü nőket nehéz munkájában, ezért esd, könyörög a nőgyelet mindenkinék, hogy adakozzék.

A társadalomnak kötelessége önmaga és a magyar baza iránt, hogy felkarolja es partolja ezt az szeretetszülle alkotást s a humanizmus, a hazaszeretet es az irgalmasság nevében szólók én is Debreczen város lakóhoz, hogy tegyenek meg minden lehetőt a nép nyomorának enyhítésére. Nálunk még nem vertek gyökereket azok az éhségszülte tanok, a melyek a közelvidéket már langba borítottak.

Meg kell azt előznünk!

A »Debreczen« a mai naptól kezdve a népkönyvha ezimen állandó rovatot nyit. A melyben naponta közölni fogja mindazok neveit, akik a népkönyvha javára adakoznak s egyuttal előfizetői és olvasói körében a népkönyvha javára gyűjtést indít. A szerkesztőség a legesekélyebb adományt is öszönettel veszi es miutan a nyilvánosság lőt nyugtázza, át fogja szolgáltatni a népkönyvha vezetőségének.

1898
miket a
tam, ann
hogyp
mert a v
az kerül
nem tar
A sajtósz
félreértel
nyet má
megszori
Genes
hogy Bánff
téseket tel
hogy ezuta
meg a való
Márc
tudvalevöl
jubileumát
napján apr
ben a függ
két irány
kormánypar
győzött. Ar
A városi kö
mester azt
1848 felszár
a törvények
léssel, isten
tással ünne
képvisele le
ben azt i
márczius 13
összeforrott
mellőzni e
Márczius
keresztelő;
zet. Salac
kicsinylően
mondotta,
11-en szent
kiemelőbb
közgyűlés
ellenében,
polgarmest
tak a ko
indítvány
érdekében
venyhatósa
Hódme
sága csüt
lésén Zoly
hogy a 48-
törvények
ül meg
szabadelvü
ki e tárgy
az ünnepe
hírik, hogy
partkérdés
nem jelen
Az ifj
lését három
és 14-en o
melyre disz
József: ké
nek a Pető
Társaság
átengedi az
ez alkalom
A Petőfi-e
gyült be.
Komá
táviratozza
hogy már
meg. Megbi
bizottságot
Az agrár-sz
Múlt
azt mondta
lehetőség
mellét is n
es vagyons
talatra jut
vény érint
Jenség, nem
törvényhozi
jából a sz
megtenni.

— Csodálom, hogy az én szavaimat, miket a szabócsi küldöttségnek mondtam, annyira félreértettek. Én azt mondtam, hogy roppantul röstellem a dolgot, éppen mert a vöm olt a főispán, ez újságba pedig az került, hogy mert a vöm olt a főispán, nem tartok intézkedéseket szükségesnek. A sajtószabadságról mondtott szavaimat is félreértették. Semmi kedvem sincs a gesztenyét másoknak kikaparni a sajtószabadság megszerítésével!...

Gencsy Albert keszvéggel elismerte, hogy Bánffy báró szó szerint ezeket a kijelentéseket tette, ami által kétségtelenné vált, hogy ezáltal a félhivatalos tudósítás nem felelt meg a valóságnak.

Márczius 15—április 11. A kormány tudvalevőleg az 1848-iki események ötvenéves jubileumát a 48-as törvények szentesítése napján április 11-én akarja ünnepelni, ellenben a független polgárság márczius 15-én. E két irány ma Aradon összeütközött és a kormánypártiak segítségével márczius 15-ike győzött. Aradi tudósítónk erről ezt táviratozza: A városi közgyűlésen Salacz Gyula polgármester azt indítványozta, hogy Arad az 1848 felszázados évfordulóját április 11-én, a törvények szentesítése napján, diszközgyűléssel, isteni tiszt lettel és maradandó alkotással ünnepelje meg. Barabás Béla orsz. képviselő lelkes tetszésben részesített beszédében azt indítványozta, hogy az 1848-at márczius 15-én ünnepeljék. Márczius 15-ike összeforrott a nemzet lelkével és nincs miért mellőzni e napot a hivatalos ünneplésnél. Márczius 15 a születésnap, április 11 a keresztlő; a születésnapot ünnepli a nemzet. Salacz polgármester márczius 15-ét kicsinylően pár fiatal ember hevülésének mondotta. A mai Magyarország az április 11-en szentesített törvényeken épült föl, legkiemelkedőbb momentumát tehát 1848-nak. A közgyűlés 8 szótöbbséggel, 38 szóval 30 ellenében, Barabás indítványát fogadta el. A polgármester indítványa ellen többen szavaztak a kormánypártból is. Mülek Lajos indítványára az öreg honvédek elismerése érdekében meg fogják keresni az összes törvényhatóságokat.

Hódmezővásárhelyi törvényhatósági bizottsága szűrtörtönön tartott rendes közgyűlésén Zolyom megye kezdesére elhatározta, hogy a 48-iki törvények 50. évfordulóját, a törvények szentesítése napján, április 11-én üli meg diszközgyűléssel. Az ellenzéki és szabadelvű tagok között élénk vita fejlődött ki e tárgyról, az ellen amellé harczolt, hogy az ünnepet márczius 15-én tartásuk meg. Ugy hírlik, hogy a bizottság ellenzéki tagjai ebből partkérdést csinálnak s az április 11. ünnepet nem jelennek meg.

Az ifjuság márczius 15-ikének ünneplését három napra tervezi. Márczius 13-án és 14-én országos diakkongresszust tartanak, melyre diszközönökül Jókai Mór és Madarász József kéri föl. Márczius 15-én részt vesznek a Petőfi-Társaság matinején. A Petőfi-Társaság a matiné egy programmpontját átengedi az ifjuságnak. Tóth Odón elnök fog ez alkalommal ünnepi beszédet mondani. A Petőfi-emléktáblára eddig 150 korona gyűlt be.

Komárom városa — mint tudósítónk táviratozza — közgyűlésén szintén elhatározta, hogy márczius 15-ét nagy ünneppel üli meg. Megbizta a hatóságokat és a kiküldött bizottságot az ünnep rendezésével.

Az agrár-szociálizmus és a sajtószabadság.

Mult hétfőn a szabócsi küldöttségnek azt mondta a miniszterelnök, hogy minden lehetőséget megtesz, hogy a mai sajtótörvény mellett is megvédelméze a közrendet, az élet és vagyonbiztonságot; de ha arra a tapasztalatra jut a kormány, hogy a mai sajtótörvény érintetlen fenntartása mellett ez lehetetlen, nem fog habozni a sajtótörvénynek törvényhozási uton való megváltoztatása céljából a szükséges lépéseket haladéktalanul megtenni.

A miniszterelnök e kijelentését a küldöttség tagjai élénken megéljeneztek. Egyikük azt mondta, hogy Kisvárdán még a templomba is revolverrel mennek a kabátos emberek. Egy másik szomorúsággal panaszkodta, hogy nyoma sincs már a régi patriarkális viszonyoknak a földesur és munkás között: — a munkás lenézi az urat és nincs rá eset, hogy nek köszönjön,

Szomorú tények ezek, még szomorubb az, hogy a terjedő szociálizmus megtámadja a magyar ember legerősebb erényét, a hazafiságot, melyet még egy hatalmas császár is példászerűnek mondott! és épp oly szomorú, hogy e bajok orvoslására oly eszközöz akar nyulni a miniszterelnök, mely orvoság helyett mereg s a hazafiság lerombolását a szabadság lerombolásával akarja megtorolni,

Milyen óriási tévedés! milyen végtelen foku félreismerése az egész helyzetnek!

A szociálizmus terjed, oly gyorsasággal, melyről pár év előtt senkinek fogalma sem volt.

Ennek oka a nyomor; a szegénység, a terhek fokozódó mérvé; a polgárosodás haladásával összekapcsolt igénynövekedés; a politikai jngok megszorítása, a helyett, hogy kiterjesztetnének, az önkény mindenben és mindenkiel szemben, a törvények megszegése, a helytelen gazdasági politika, mely az országot egy kizsákmányolt gyarmattá tette; és míg évenként százyolczvan millió forintot juttat az osztrák munkások zsebébe, a magyar népet megfosztja az emberi kereset egyik igen fontos részétől, mert lehetet enné teszi az ipar fejlődését, és a mezőgazdaságot oly helyzetbe juttatja, hogy nincs soha egy évben sem gazdasági tartaléka.

Azok száma, kik éheznek, milliókra megy az ország 17 millió lakosából 10 millió az eltartott, a földbirtok teljes tőkeértékének négyötöd részét képeviseli a különböző nemű adósság.

Ezeket a bajokon akar br. Bánffy a sajtószabadság megszorításával segíteni!

Igaz, hogy vannak izgatók, van lap is, mely izgat, egy szociálista háztulajdonos lapja a többek közt, ki e vagyonfelosztás elvének melyet hirdet, ugy hódolhat első sorban, hogy ossza fel saját házat, a mit eddig még nem tett meg, és kötve hisszük, hogy ezután is erre rá száná magát.

De a törvény nyújt módot az izgatók megbüntetésére, az izgatás fékezésére, a sajtó utján folytatott izgatás megtorlására.

Mindez a onban a legs gorubb alkalmazva sem segítene semmit a bajon, csak elodázná a kérdés kitorését. A hol nincs nyomor, ott az izgatás ritkán talál talajra, a kol a nyomor létezik, ott az erőszak nem ad kegyeret az éhező munkás-családnak.

Igaz, hogy az izgatás befolyással van azokra is, kik nem éheznek, de csak azért, mert az izgatás ragadós: terjed, mint a puszták tüze a dél-amerikai prairiyk kiszáradt füvében.

Nem lehetne szerencsétlenebb gondolat, mint az, ha a nagy társadalmi kérdés megoldását a sajtószabadság korlátozásában keresné a kormány. Ez ellen fellázadna a józan esz. A szabadság hiánya, az ország függetlenségének hiánya, s a viszonyok, melyeket e két hiány teremtett, terjesztik a szociálizmust. Erőszak és szabadságkorlátozás csak olaj erre a tüzre.

Mindenekelőtt ismerni kell a bajt, ha orvosolni akarjuk.

Hazánk földmivelő ország; a mezei munkás csak az év egy kis részében dolgozhat, de az egész évben fogyaszt, és kel hogy elartsa családját. Ebben az iparos államok munkásaival szemben nagy hátrányban van, mert e munkások az egész évben keresnek.

A helytelen gazdasági és államisági politika nemcsak kizarta az ipar fejlődését, de megbénította a mezőgazdaságot; a föld irtokos jövedelme akad, normálisan most kétszer annyit kell termelnie, mint egy negyedszázad előtt, azért, hogy ugyanannyi bevétele legyen; adója azonban több mint kétszerakkora, tehát helyzete olyan, hogy nem képes nagy munkabért fizetni.

Ellenben a sokáig létező vasuti és vízszabályozási nagymérvű munkálatok megszüntek, hol számos munkás jó munkabért keresett; a hitbizományok, egyházi javak, és községi javak óriási kiterjedése folytán nem lehetvén eleget a magyar nép földbirtoklás utáni vágyának, egykori keresetét elverte, a helyett, hogy megtakarítva, a kis földbirtokba fektethette volna.

Vannak egész községek, a honnan az embereknek ki kell vándorolni, mert a környező latifundusok meggatolják, hogy a lakosság szaporodásával terjedhesen a földbirtoklás lehetősége.

Más helyeken a kisbirtoknak aránytalan ára van, melye', a ki a földéhségnek engedve megvásárol, okvetlenül tönkre megy.

Abban a perczben, mikor az óriási latifundumok kisbérletek útján, vagy más uton, a mely a tulajdon mindenkefelett szent jogát megvédené, a proletár nép elhelyezésére fordítatnának, egy varázsböjtötesre megszűnnék az agrárszociálizmus terjedése az országban és nyomor helyett jobb lét viradna a szenvedő népre oly hosszú időn át, hogy jutna idő, sőt maradna is az ország önállósága elvére alapított észszerű közzgazdasági politikával segíthetni fokozatosan a magyar nemzet bajain.

Komoly kérdések ezek, melyeket egy hírlapi cikk keretében tárgyalni nem lehet; de arra nem egy cikk, hanem a megfontolás egyetlen percze elég, hogy belássuk, hogy a nagy bajon, mely a magyar nép szenvedéseiből ered, a szabadság korlátozásával, kivált a sajtószabadság újabb megnyirbálásával segíteni nem lehet; mert a beteg azzal nem gyógyítható, hogy száját betömik azért, hogy ne jajgasson; a láz a betömött száju emberben is kitör és lázas rohamában a beteg tör és ront, bár ezzel öntudatlanul önmagát öli meg.

Kossuth Ferencz.

Türr István krétai kormányzó.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, február 10.

A krétai kormányzói általás Európa Erisalmájának látszik. Több izben már csaknem lángba borult az ó-világ és csak a diplomacia együttes erőfeszítésének sikerült megakadályozni az általános felfordulást.

Legutóbb György görögherczeg jelöltsége szakította pártra Európát és állított szemközt két hármast szövetséget.

Az egyik részen Ausztria-Magyarország Németország és Olaszország foglaltak állást a török princz kormányzósága ellen a másik részen pedig Oroszország, Franciaország és Anglia támogatták György herczeg jelöltségét.

A békés irányzat győzött. A szultán leg határozottabb ellenzése következtében Oroszország és társai elejtették a görög herczeg jelöltséget és most ujra megindult a kormányzó keresés.

Volt már svájci, görög montenegrói francia és olasz jelölt, de a legujabb még pedig igen komoly kandidátus mint megbízható helyről értesülünk magyar ember. Az új jelölt Türr István tabornok.

Bécsből táviratozzák nekünk, hogy Türr Istvánnak krétai kormányzóvá jelölése céljából a megbízottak már odaérkeztek.

A külügyminiszterrel való tárgyalás utó érintkezésbe fognak lépni Türr tabornokkal a ki tudunkkal jelenleg Nizzában tartózkodik.

Türr István neve oem először kerül jelenleg kombinációba. A görög-török háboru befejeztével — mint már akkor meg is irtuk — komolyan foglalkoztak kinevezésével.

Zola az esküdtsek előtt.

— Távirati tudósítás alapján. —

Páris, febr. 10.

A tegnapi tárgyalás kiemelkedő pontja Boisdeffre vezérkari főnök és Mercier tábornok volt hadügyminiszter kihallgatása volt. Ezek a hallgatóság frenetikus tetszése mellett jelentették ki katonai becsületszavukra hogy Dreyfus elítélése teljesen törvényes és igazságos volt. Ezzel el lett döntve az egész ügy sorsa. Ugy a tárgyalási teremben, mint a folyosókon és a boulevardokon végighangzott a tymboló kiáltás: Eljen a hadsereg! Eljen Franciaország! Le Zolával! Le a szindikátussal! — A tárgyalás végén úgy kellett Zola mellékutakon menekünie a tömeg kocsiját üldözve és így is alig tudott megmenekülni.

A szakértő orvos jelentést tett Gommin-gues kisasszony és Boulancy asszony állapotáról és konstataulta, hogy ezek nagyfokú izgatottságuk miatt egészségük veszélyeztetése nélkül meg nem jelenhetnek.

Erre megkezdődött a tanúkihallgatás. Első volt

Boisdeffre tábornok kinek legfontosabb nyilatkozata ez:

Picquartnak kétséget voltak melyeket azonban nem tudott bizonyítani. Esterházy irását se tudta bizonyítani.

Dreyfus kapitány bűne öttem mindig bizonyos volt. Mikor Esterházy bűnöset állították, kegytelen voltam vizsgálatot indítani, mely nem Dreyfus-ügyre hanem Esterházy bűnöségére vonatkozott.

Gonze tábornok után, ki lényegesen nyilatkozatot tett, Mercier tábornok következett.

Laborie kerdi tőle, közölte-e az 1894-ik haditörvényszékkel titkos iratot?

Mercier tábornok azt feleli, hogy ez a kérdés a Dreyfus ügyre vonatkozik s azért nem szólhat róla.

Laborie még egyszer visszatér a titkos bizonyítékra és így folytatja: A lapok azt is írták, hogy Mercier tábornok ur maga bevallotta hogy a katonai bíróság terében a Dreyfus-ügyre vonatkozó titkos iratot adták át. Megvagyok róla győződve, hogy ha Mercier tábornok urhoz erről kérdést intéznénk, úgy őszinte és nyílt választ adna.

Mercier (nyomatekkal): Engedelmet kérek ez nem igaz! (Hosszúantartó, tüntető taps és Vive Mercier! kiáltás. A közönség egyszerre azt hiszi, hogy Mercier tagadta, hogy ilyen titkos bizonyíték egyáltalában létezett s ezen való öröm nek adott kifejezést.)

Laborie: Kerülünk kell minden kétértelműs get s ezért azt kérdezem: azt akarja-e a tábornok ur mondani, hogy egyáltalában nem volt semmiféle titkos bizonyíték, vagy pedig csak azt akarta kijelenteni, hogy nem enged meg, hogy nyilatkozatát így magyarázzák?

Mercier: Az első kérdésre niacsen mit felelnem. (Nagy mozgas. A hallgatóság egy részénél viharos taps, másik részénél püsszegés. A második kérdésre azt felelem, hogy uem igaz.)

Laborie minden áron rá akarja kényszeríteni Merciert, hogy részletesen nyilatkozzék arról a titkos iratról, melyet 1894-ben a katonai bíróság tagjainak átadtak s aztán így folytatja: Az ön becsületszavát, — az ön katonaszavát nem fogják ketségbe vonni.

Mercier Miután katonaszavamra hivatkoztak, am legyen. Tehát kijelentem becsület szavamra s katonaszavamra, hogy az az ember arató volt s hogy igazságosan es törvény szerint ítélték el. (Percezig tartó taps es eljénzés.)

Mercier e szavak után távozott. Az elnök a tárgyalást felfüggesztette, a közönség kitódul a teremből es még a folyosón is viharosan tapsol Merciernek, — a ki jobbra balra hajlong es barataival távozik a törvénykezési palotából.

A tárgyalás újból való megnyitása után Trarieux sajnálatát fejezi ki, hogy Scheurer Kesztoer interpellációja alkalmával nem mondott meg mindent — Jó lett volna, hogy

ha korábban felvilágosították volna az országot.

Trarieux senator továbbá kijelenti, hogy ő tekintettel különösen a bordereau irására, Dreyfus ártatlanságáról meg volt győződve. Trarieux vallomását, a ki visszapillantást vett a Picquart Esterházy ügyre, a közönség különféle manifesztációkkal kísérte.

Erre a tárgyalás folytatását mára halasztották, Trarieux szenator ma folytatja vallomását.

A mai tárgyalás igen mozgalmasnak ígérkezik. Picquart ezredes, Paty de Clam es Walsin-Esterházy kihallgatása kerül sorra, a mi iratot óriási érdeklődés mutatkozik.

Többfelől az a nézet, hogy Boisdeffre es Mercier tegnapi vallomása is azt idézte föl, a mit különben kerülni óhajtottak t. i. a Dreyfus-ügynek vitatását.

Beláthatatlan, hogy a törvényszék mikor hozhat ítéletet, mert bizonyításnak elvi határolása miatt a bíróságnak minduntalan újabb határozat fölött kell tanácskoznia. A vélemény az, hogy titkos iratnak kell léteznie, Merciernek vallomásából azt olvastak ki némelyek.

TARKA ÉLET.

Jó példa.

Az élet bizony nagy tanítómester,
Bajlódni s rúnkig velünk nem restel.
Im: eddig kikaptunk, ha a katonák
Fusztá kezünk ellen kardjuk kivonák.
S most tanít az élet: fegyvertelenül
E hősök elé ne álljunk ellenül.
Vashatot a kézbe s kész a diadal!
Pompás példa
— Csak megérsd — a
San sebastiani bikaviadal.

Bősz bikát bosszantják a picadorok
Kiáltozik rajtát sok spanyol torok.
Kezd pökhendiskedni egy hadnagy rútul
S bottal a civilizés mind neki zudul
Hiába segít lejj tenger »kamerád«
Fut az uniformis, bár fut a galád.
Lám, lám a civilizót egész jól agyal.
Vagdáló had,
Hélt rólad
San sebastiani bikaviadal.

Sebestyén diák.

Hajdúvármegye közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, febr. 11.

Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága ma d. e. tartotta ez évben első közgyűlést a vármegye nagy tanács-terében a bizottsági tagok mérsékelt részvételével mellett.

Gróf Degenfeld József főispán egynegyed 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést, beszédében jelezte, hogy a tárgysorozatnak két a meghívóban nem jelzett tárgya lesz a szováti inségek ügye s egy kiszjelentésű betegápolási ügy.

Az alispán időszaki jelentésének is az új törvények kihirdetésének tudomásul vétele után felolvastak a honvédelmi miniszter leiratát, mely a vármegye közönsége által az újonnan felállítandó honvéd hadapródiskolák részére tett alapítványt tudomásul veszi s az alapító oklevelben némi módosítást kíván s ezt az oklevelet legkésőbb február 15-ig beküldje a vármegye. A közgyűlés a felolvasott alapító oklevelet s az áll. val. hat. javaslatot elfogadta.

A honvédelmi miniszter felhívására két előveto bizottságot alakítottak Debreczen es H-Szoboszló székhellyel. Az első elnöke U. Szabó Mihályt, helyettesévé Farkas Pált, a második elnökevé Csapó Istvánt, helyettesévé Fogthü y Jánost választották meg. A főispán a maga részéről az első bizottságba becsüsül: Fogthü y Jánost, G. Tóth Mihályt es Fischbein Ignácot, a másodikba: Groszmann Dávidot.

Néhány kisebb jelentőségű ügy letárgyalása után történt meg az Oláh Imrénék debreczeni anyakönyvvezetővé történt kinevezésével megüresedett szolgabírói állás betöltése. A közgyűlés a kandidáló bizottságba gr. Degenfeld Pált, Davidházy Jánost es Farkas Pált választotta meg, a főispán

pedig Ujhelyi Andort, U. Szabó Mihályt es Rosinger Lajost nevezte ki s a kandidálás idejére a közgyűlést felfüggesztették. A bizottság néhány perc múlva visszatért s a főispán a közgyűlést újból megújítván, jelenti, hogy a bizottság mindkét pályázót jelölté es pedig első helyen Miskolczy Lajost, második helyen Simon Viktort. A közgyűlés egyhangulag Miskolczy Lajost választja meg, ki az esküt nyomban leteszi.

Ezután hallatlan gyorsasággal nyargalt végig a közgyűlés a tárgyakon, nagyobbán nagyobb baklővéseket követve el. Nevezetesen a népszabadság ünnepen való rösvételre felhívás felett egyszerűen napirendre tértek a helyi ünneplésre vonatkozólag pedig bevarják a kormány intézkedését.

Volt aztán egy még különösebb határozat is, mely a szocialista izgatások megállítására akar vonatkozni s ez az hogy a Bocskai vármegyéje felirt a kormányhoz a sajtó szabadság megszorítása iránt.

A szováti képviselőtestület 3000 frt inségekölcsönt akar felvenni. Ehhez a vármegye megadta a jóváhagyást.

Ezzel aztán a közgyűlés 10 órakor véget ért.

Táviratok.

Zola ügye.

Budapest, febr. 11.

A »Debr.« er. táv. Párisból a Zola ügy folyását jelenti, hogy a tegnapi tárgyalás csak a déli órákban kezdődött es folytatólag Trarieux szenator, a volt igazságügyi minisztert hallgatták ki, aki tegnap nem fejezhette be vallomását. Igen sokat várnak Picquart ezredes vallomásától, a kit a Gaulois a revizionális mozgalom áldozatának mond.

Miután még igen sok polgári tanút kell kihallgatni. ó sorban a hajdani minisztereket, a tárgyalás befejezése csak a jövő hét derekára várható.

A tárgyalás folyamán felolvasták Boisdeffre tábornok egy levelét, melyben arra kéri a bíróságot, hogy Henry ezredest gyengékedésre való tekintettel még ma halgassák ki.

A védelem lemond arról, hogy Dreyfus-ne meg tovább kihallgattassék.

A törvényszék elveti Laborie indítványát, hogy az előző két pörre vonatkozó Picquart-akták előterjesztessenek.

Ezután Trarieux kezdett beszélni.

Az esküdtsekhez intézendő kérdések.

A mint a tárgyalás véget ér es a párbeszédüket befejezik, Delagorgue elnök az esküdtsekhez a megfelelő kérdéseket fogja intézni.

Rágalmazási perekben es a törvényhozásnak, valamint a jogszolgáltatásnak jelenlegi stadiumában, az elnök rendszerint azokat a kérdéseket teszi az esküdtsekhez, a melyeket a szenatus, 1882. június 27-iki ülésén állapított meg. E kérdések pedig a következők:

1. A vadlott beigazolta-e az igazságot a terhére rótt eseményben?

2. Bűnös-e abban, hogy rágalmazta X... et, a mikor ilyen eseményekkel vadolta?

E kérdések, a melyek évek hosszú sora óta állandóan szoktak intézteni, most már törvényerejűek es semmi ketség abban, hogy Delagorgue elnök most sem fog eiterálni es szokástól, a mely szabálylva vált.

A kérdések fötevésére azonban csak napok múltán kerülhet sor.

Új képviselő.

Budapest febr. 10. (A Debr. ered. táv.)

A várnai (Trencsen m.) választókerületben tegnap volt a képviselőválasztás. A szavazás késő éjjel ért véget. Megválasztott Rossival István esztergomi kanonok pártos kivüli (az egész szabadelvűpárt támogatásával) Markovics István képviselő ellenében több mint 1000 szavazattal.

A né...
Bika... sz...
estély...
vethez... les...

1. M...
rebo...
Lang...
2. C...

Millaud Ed...
Vass An...
3. A...

Eneki P...
kiseri dr. I...
4. L...

ran előad...
5. S...

gedün elő...
kiseri dr. I...

A re...
felhívjuk k...
órákor.

séröl. H...
bosszantó...
hiba esusz...
egyik lapj...
készer sz...
sábának...
a második...
sének vége...
dona ferer...
hagyandó...
endő:

tőlünk W...
készek fi...
gyon sze...
zájárulás...
tünknek...
szekink...
az igazn...
hoz kivá...
testáns...
sáiban...
nek, de...
azzá az...
egyedül...
mas véd...

annya...
vaslatol...
fideket...
az állam...
ennek a...
trabis a...
az esetb...
a maga...
találja...
ben i...
kizár...
kedet...

vallásfel...
hogy sz...
fizetés...
ennek a...
visszért...
áldozás...

jégpályá...
jegunne...
p.n. —...
ezoso: k...
felvirago...
tarka-bar...
kiosztatni...
utá. 6 ó...
jégpályara...
szes je...

NÉPKONYHA.

A népkönyha javára a négyzet a „Bika” szálloda disztermében holnap társas estélyt rendez, a melynek művra a következő lesz:

1. Magyar ábránd 28-ik mű (Cse-rebogár . . .) Zongorán előadja: dr. Lang Sándor ur.
 2. Clary contrá Clary monológ Millaud Edvardtól ford. Fáy Béla. Előadja dr. Vass Antalné urónő.
 3. Alesia dala a Baba operetből. Éneklő Popovics Helén urhölgy. Zongorán kísérő dr. Lang Sándor dr.
 4. Liszt 2-ik Polonaise. Zongorán előadja Ábrahám Irma urhölgy.
 5. Souvenir Heller és Erastól. Hegedűn előadja; Márton Lőre ur. Zongorán kísérő dr. Lang Sándor ur.
- A rendkívül élvezetes estélyre ismételtén felhívjuk közönségünk figyelmét. Kezdődik 7 órakor.

Ujdonságok.

* **A lelkészek fizetésének kiegészítéséről.** Ily czimű tegnapi vezércikkünkbe bosszantó s az egésznek más értelmet adott hiba csuszott be; nevezetesen a kéziratnak egyik lapját egyáltalán nem, a másikat pedig kétszer szedték ki s így az első lap 3. hasábjának 2. bekezdésétől (És áldozat . . . stb.) a második lap 1. hasábjának 1-ső bekezdésének végeig (így szólal meg: timco danaos edona ferentes) tartó szöveg mint hibás, elhagyandó s helyére a következő részlet tőendő:

És áldozatot, nagy áldozatot kíván tőlünk Wlassics Gyula, a mikor a lelkészek fizetésében való — bizony nagyon szerény és szűkmarku állami hozzájárulásért a mi protestáns felekezettünknek, a mi magyar protestáns lelkészeinknek ahhoz az önállósághoz, ahhoz az igazán lelkiismereti szabadsági jogához kíván nyulni: a mely magyar protestáns önállóság évszázadok kemény túsáiban edződött nem csak szent hitünknek, de hazánk szent szabadságának is azzá az áttörhetetlen paizsává, a mely egyedül nyújtott védelmet, mikor semmi más védelmünk nem volt.

E magyar nemzeti szempontból is annyira becses kincset felelem én a javaslatról, attól a javaslatról, a mely a felekezeti lelkész fizetését, segélyezését az államhatalom kezébe teszi le, a mely ennek a segélynek megvonását a centralis államhatalomra bizza, még abban az esetben is, ha a segélyezett lelkész maga figyelmi hatóága büntetlennek találja, és még abban az esetben is, ha másról s nem kizárólag állam ellenes cselekedetről van szó.

Ha a törvényjavaslatban megnevezett vallásfelekezetek jogosultak — a mint hogy szerintem is azok — lelkészeik fizetésének följavítását az államtól várni: ennek az állami segélynyújtásnak, nem visszártékú a felekezeti önállóság fölaldozását kötni ki.

* **Fényes jégünnepély a Margit fürdő jégpályáján.** Folyó hó 13-an d. u. impozáns jégünnepélyt fog tartatni a Margit-fürdő telepen. — Jégkirálynő felvonulása tréfas alar czosó: kíséretében egy törpe ló által vontatott felviragozott szánkán. — Számtalan ingyen tarka-barka lámpion fog a közönség között kiosztatni. — A valóságos ünnepély alkonyat után 6 órakor kezdődik, a mikor egy külön jégpályára nyíló főkapun a jégkirálynője díszes jelezében teljes kíséretével a néző kö-

zönség előtt elvonulni fog. — A sikerültnek ígérkező ünnepély elé kíváncsian nézünk, — a t. közönséget különben már a mai napon felragaszok értesítik az ünnepély programjáról.

* **Szünik a sertésvész.** A mezőrendőrségtől ma azt az örvedetes hírt vettük, hogy városunkban a sertésvész fokozatosan csilapult A legutóbbi 8 nap alatt az allatorvosi kimutatás szerint csupán 8 udvarban fordultak elő betegségek, ezek is jobbára a vidékről behajtott sertések között.

* **Az iparos ifjuság bálja.** A debreczeni iparos ifjuság önképző egylete saját pénztára javára 1898. évi február hó 20-án farsang utol só v a s á r n a p j á n A z »Arany Bika« s z á l l o d a d i s z t e r m é b e n — zártkörű táncmulatságot rendez. Béléti-díj Személy-jegy 1 frt, családjegy 3 személyre 2 frt, Jegyek csupán a meghívó előmutatása mellett valthatók: — Kostya János, — Szift Aladár, Szedlák és Vamos, — Balia Mihály Radetzky Jöcsel, Droppa és Taroczky urak üzletében, az egylet n. hatvan utcai helyiségében és este a pénztárnál. Táncz szünetek alatt az egylet dalköre fojja a közönséget szórakoztatni, jól betanult dalművek éneklésével. Kezdele este 9 órakor.

* **A debreczeni dalegylet t. működő tagjai** ez uton értesítetnek, hogy a gyakorlati óra a mai napon meg fog tartatni. Pontos és teljes számban való megjelenésre kéretnek. Debrecze 1898 február 11. Krasznay d. el titkar.

* **Hol vegyünk ki lakást?** Ez a kérdés foglalkoztatja most az emberiség nagyob-bik felét. I. azokat, a kiket állasuk anyagi viszonyai a z s e l l é r s e g r e kénysze ritenek. Erre a kérdésre különböző szempontból lehet feleletet adni, például az olcsóság, a kényelem, a jóság, az egészség a laká-lyo ság szempontjából. Az olcsóság dolgában a kertek, csapó és homokkert küzdenek a pál máert; a kényelem a lőterek és fűtőszek palotáiban lelhető fel, persze olcsóság nélkül; egészséges voltuknál a nagyerdő felé eső vá-rosrészek a legalkalmasabbak s itt is első sor-ban a Nagy péterfia. De ennek meg a magas berősszezen kívüli nagy hátránya nyarozó az óriási por, amely miatt szellőztetni is aig lehet. Az őssze elonyőket az ősszehátrányok nélkül egyesíti magában a Darabos utca ez az újabb időben felviragzott utca, a melynek csatornája, gazvilágítása kövezele s városunk-ban legjobb ivóvízű kutja van. Eppen ezert honvéd őszek, fős-kolai tanárok üzletveze-tőségi tisztviselők újabb időben nagy kedvel-veznek ott ki lakást Arra jártunkban most is több olyan kiadó lakást látunk a melyek fokozottabb igényeket is kielégitnek — s mint ha lju k — olcsók is.

* **Közgyűlés.** Az iparosifjuság betegse-gyelyző-penztára e hó 27-en vasárnap dé után 2 órakor, saját helyiségében (Hitvan u. 1576 sz. s. emelet) tartja hatodik rendes közgyűlése melyre a közgyűlési kiküldöttek nem különben a tagok ez uton is meghívják. A közgyűlés tárgyai: 1. Igazgatósági ev. jelentés. 2. Felü-gyelő bizottság jelentése. 3. Felmentés tárgya-ban határozat. 4. Igazgatóság választása. 5. Felügyelőbizottság választása. Debreczen 1898 febr. 10. Az igazgatóság. —

* **A polgári kör közgyűlése.** A pol-gári kör évi rendes közgyűléset saját helyisé-gében tartja f. hó 20-án vasárnap delutan 3 órakor a következő tárgysorozat: 1. évi jelentés. 2. Mult évi zárszámadás. 3. f. évi költségvetés (kapcsolatosan a számvizsgálók idevonatkozó jelentésével. 4. A könyvtári bi-zottság jelentése. 5. tisztújítás. 6. számviz-gelők megválasztása. 4. Alapszabály módosi-tás iránti indítvány. 8. Ezyéb indítványok. Jegyzet, Indítványok írásban 8 nappal a közgyűlés megtartása előtt az elnökséghez adandók be.

* **Hölgyeknek** esinos és elegáns utca-báli és menyasszonyi ruhákat, belépőket ké-szít — jutányos áron — a legújabb divat szerint felelősség mellett *Kronovitz Matild* Budapestről Nagy-uj-utca 1770. szám, (Weinberger Lajos ház.) — Angolruhákat különös figyelembe ajánl.

x **Ifj. Pájer József** lapunk mai számában-foglalt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Színház

Komáromi Mariska a Magyar szin-házban. Komáromi Mariska tegnap írta alá a szerződést, a mely őt 1898 október 1-től foj-va két évre a Magyar Színházhoz köti. A mű vészno azonban addig is, míg szerződött tag-ja lenne a színháznak február közepétől fogva vendégszerepelni fog itt, olyan mértékben a mint azira vidékkel már megkötött ven-ég-szereplésie kötelezettségei megengedik. Első föllepte a jövő szombaton febr. 19-en szinre-kerülő Michu leányok bemutató előadásán lesz. Messenger ez operettje, a melynek próbá-jában Komáromi Mariska aminap már részt is vett. Parisban gyorsan népszerűvé vált és a minap érte meg századik előadását a Bouffes Parisiennesben.

Színházi műsor.

A jövő hét műsorát Komjáthy János szinigazgató a következőleg allította össze:

- Hétfőn, negyedszer **A g é s á k**, énekes játék (páratlan betlet.)
- Kedden: **V a l e n i n á s z**, dráma (páros.)
- Szerdán: először **C o u l i s s e t u r!** francia vígjáték (páratlan.)
- Csütörtökön: másodsor **C o u l i s s e t u r!** francia vígjáték (páros.)
- Péneken: **F o l t**, a m e l y t i s z t i t, drama (páratlan.)
- Szombaton először **A z ö r d ö g m á t k á j a** Geczy Istvan népszínműve (páratlan.)
- Vasárnap, másodsor **A z ö r d ö g m á t k á j a** Geczy Istvan népszínműve (páros.)

Egy felügyelő a ki nincs.

(Hol van Gyarmathy Miklós?)

Vita folyt a képviselőházban a szin-házak ügyéről. Első sorban persze a nemzeti színházaink ügyéről, melyek rengeteg pénzre kerülnek az országnak és a melyekkel azér nincs megelégedve senki. Legfőképp a veze-téssel nincs megelégedve senki. Mert a veze-tést ott is úgy intézik el, mint egyáltalán Kineveznek intendánsok egy hozzá nem értő nagy urat, aki szereti a kórust, a ballerínákat a zart mulatságokat és a pezsgőt, a niből nyilvánvaló, hogy e szerint semmiféle allásra nincs több kvalifikált ember nemzeti kaszinó körökben, mint épp az intendásságra, mert a méltóságos urak közül sokan szeretik a bal-letet s a pezsgőt.

Ez időszertint mégis az a helyzet, hogy nincs intendáns. Bizonyosan azért, mert a belügyminiszter nem tud választani a sok közül.

És időlegesen maga Perczel Dezső intézi a színházak ügyét, a mi meg is látszik azo-kon. S meglátszik azokon a nyilatkozatokon, a miket tett a hozzá intézett kérdésekre. — Felületesek azok és tájékozatlanok. Meg a kü önben legsimább kormányparti lapokat sem eiegtettek ki, azok is megbotránkozással jegyzik föl, hogy ez még sem járja, milyen bagatelszerűleg bánik el a belügyminiszter ezen igen nagy fontosságú közművelődési ügygyel.

Egy okkal több ez is arra, hogy végre kivegyék már a színeszet ügyét a belügyi mi-niszteriumból, hol egy kaptafára keznek az az orfeumok dolgával s ahol a nemzeti szin-ház s az opera zsufot nézőtereit töm-ges csoportosulásnak nezik, mely a Rudnav tapini tatos rendőrségnek hatáskörébe tartozik, akar Benkő Rózi!

A mi pedig a vidéki színezet ügyét illeti no az meg éppén nem is létezik a belügymi-niszter előtt. Legfőlebb elméletben és annyiban hogy mikor esztendőnként egyszer, az állami költségvetés tárgyalásánál szóva teszik, a

tárczájának minden dolgát képviselni kötelezett miniszter zavarba ne jöjjön és azt ne keljen kérdeznie: hogyan, hát van még Magyarországon vidéki színészet s van oly ember, ki a belügyminisztertől erre vonatkozólag is vár tájékozottságot.

Természetesen nem így szólott Perczel Dezső, — mikor Major Ferencz a vidéki színészet süllyedésének okait fejtegette és ajánlotta, — hogy a vidéken tartsanak opera előadásokat és kultiválják a hazafias történeti darabokat. — Egyenesen megbotránkozott a belügyminiszter, — hogy tőle olyasmit kernek számon, amit ő már elvégzett — elméletben.

Nagyon érdekes, amit e részben bejelent a belügyminiszter. Hogy az a tervezet, mely a vidéki magyar színészet rendezéséről szól, elkészült. Még a fejezet-czimeket sem sajnálta elsorolni Perczel ur. Az első szól a belügyminiszter által a vidéki magyar színészet fölött gyakorlandó közvetlen ellenőrzés módzatainak megállapításáról. A második a színigazgatói engedélyek és a szintársulatok szervezésének kérdéséről. A harmadik a színházi bizottságok alakításáról és az államsegélyezéséről.

Es ez még semmi. Többet is tett a belügyminiszter. A közvetlen felügyeletnek eber gyakorlása szempontjából Gyarmathy Miklóst, a kolozsvári színház volt intendantját a vidéki színházak felügyelőjévé nevezte ki, kötelességévé tévén, hogy minden színház területében, minden színházat meglátogasson s tapasztalatairól jelentést tegyen.

Mihelyt ez a jelentés meglesz, mihelyt annak alapján együtt lesz az anyag, Perczel Dezső — ő így mondja — nem fog soká késni, hogy a mostani szerény javadalmazás helyett tekintélyesebb, — huszezer forintot lényegesen meghaladó összeget kérjen a törvényhozástól s azt hiszi, hogy már az 1899-ik évi budget összeállításánál meg fog történni.

De a miniszter ezt nem hiszi és nem bíheti: A miniszter ezt csak mondja. Mert a miniszternek legjobban kell tudnia, hogy Gyarmathy Miklós csak egy képzelt személy és a vidéki színészetnek csak képzelt felügyelője. Ez az ur nem látogt meg minden színházban, hanem minden színházat, ez az ur egyáltalán nem látogt meg semmiféle színházat, — mert ez az ur nagy teli alatt alussza most, vagy Parisban mulat, vagy Amerikában van köruton.

Hallottuk a Gyarmathy Miklós nevet nyáron. Megírtuk róla akkor, hogy terveik vannak és hogy milyen terveik vannak. Bizonyosan meg is voltak akkor e tervek, hiszen a közösek azoktól eredtek, akik egész komolyan meg voltak győződve, hogy egy ilyen nevű ur tervekét kivácsol és azokkal elő fog vonulni az ősz es tél folyamán, mikor minden színházartó városnak szerencséje lesz ő méltóságához (valószínűleg ez a cím illeti.) Hanem az ősz elmúlt és a tél is elmúlt s a színházi bizottságok, melyek már a hataskörüket kezdték védelmezgetni a felügyelő tulajkapasá ellen, megnyugvással látják, hogy nincs mit félniök a Gyarmathy ur tulajkapasától, mert hiszen a felügyelet, a tervek, a felügyelő maga is mind csak mese volt.

Igazan ez volt az általános vélemény és mi is röstelkedtünk, a miért a nyáron fölülttük olvasóinkat azzal a hírrel, hogy Gyarmathy Miklós urat a vidéki színházak fölügyelőjének neveztek ki. De ime, a belügyminiszter maga az, aki kinevezte, a legilletékesebben erősíti a parlament előtt, hogy a felügyelő ur létezik és hogy kötelessége minden színház területében minden színházat meglátogatni és e szerint folytatodik a mese, mint a Ripp alma, mikor husz esztendő után visszaér a kék hegyek közül.

Erdély berczei közül mert nem mozdul ki hát a felügyelő ur. Nem volt hozzá szerencseje egy színháznak sem eddig. Nem látta Miskolcz, Szeged, Arad, Debreczen, Temesvár, Pécs, Győr, s hol — nem tisztelte meg a díszpályát. S-hol nem lépett érintkezébe a színházgatókkal vagy színházi bizottságokkal, meg csak irásban sem, meg gondolatban sem. Pe-

dig sok színház terület van és sok színház, ha azokat, kötelessége szerint, mind végig akarja látogatni a felügyelő ur, most már nem futja ki az időből virágvasárnapig és így az is lehetetlen, hogy Perczel Dezső beválthassa a szavát az 1899. évi budgetben, mert azt már a nyáron szokták összeállítani.

Föl kell hát vetni a kérdést: hol van Gyarmathy Miklós felügyelő ur? Amerikában-e vagy Magyarországon? Interpellálja valaki ebben a belügyminisztert. Neki tudnia kell. Vagy interpelláljuk az illetékes királyi adóhivatalt, mely bizonyára hiány nélkül kiszolgáltatja stemplis nyugtáakra a felügyelői fizetést.

A magyarok eredetének története.

— Gibbonról. —

A híres angol történetíró Gibbon, ki a múlt század hetvenes éveiben írta nagyszabásu művét: A római birodalom hanyatlása és bukása, mely nemcsak a nyugati és keleti római, illetőleg görög birodalom történetét, hanem ugyszólván egész Európa kulturális és nemzeti mozgalmait ezen időszak alatt fellelő, egy fejezetében tárgyalja a magyarok fellepését a 9-ik században és azok befolyását az európai, főleg a dunamenti eseményekre és a görög (konstantinápolyi) császári birodalomra.

Ambar Gibbon akkor még nem rendelkezhetett a mostani sokkal gazdagabb kutforrasokkal, ő mégis kritikus belátással és valóban csodálatos olvasottságánál fogva, nagyon alaposan tárgyalja a magyarok eredeit és első fellepésüket Európában. Mint nevezett művének jegyzeteiben említi, főleg Katonát és Prayt használta fel, az Anonymust is idézi, de Turóczy és Bonfin meszerű elbeszéléseit azonban mellőzi; görög sőt arab írókat is idéz és felhasznál, kiknél a magyarokra vonatkozó adatokat talált és feldolgozott.

A következőkben rövid kivonathan ismertetni kívánjuk, mit az angol történetíró nagy 9 kötetes történetének VII-ik kötetében az 55-ik fejezetben (80-ik oldaltól kezdve) a mi őseinkről és a mi hazánkról mond.

Midőn, így kezdi Gibbon, a magyarok csapatai először jelentek meg Európában, körülbelül 900-ban Kr. születése után, az egykoruak Gog és Magogjának kifejezést adva. De a magyarok magok később őskorukat észszerű kritikával kutattak, nem elégedtek meg a régi tradícióval, mely szerint Attiától származnak és ambar a korai történeti emlékek a tatar invasio alatt (1242) elveszték, igyekeztek a tradíciót összhazába hozni az idegen történetírók ő reájok vonatkozó részleteivel, Madjir volt a nemzeti, keleti elnevezése e népnek; a konstantinápolyi görögök őket mindig turki név alatt említik, mint egyik ágát azon nagy neptörzsnek, mely akkor Chinától a Woigaig terjedt. Onnan nyugat felé vonultak, részben mint menekülők, részben mint elfoglalók, úgy mint a népvándorlás előbbi szakaszaiban mas nepk, terjeszkedtek Kiew vidékén. Moldvaországban Pannonia felé. Ezen vándorlások közben a kazárok több törzse a magyarokkal egyesült és a nyelv képződését is befolyásolta. A katonai erő 7 osztályból állott, mindegyik 30.857 harcusból, minél fogva az össze nép számat, a gyerekeket asszonyokat és szolgákat hozaszámítva egy milliónál többre teenni kell. A nyilvános tanácsot 7 örökös vajda kepeze, esakhogy a nemzet erősebb legyen, önként Álmost és utóbb fiát Árpádot vezéröknek elismerték.

Ezen elbeszéléshez Gibbon egyéb megjegyzéseket fűz, azt mondja, hogy a magyar nyelv jelenleg is egész magában áll az őt környező szlav idiomák közt, de nagy rokonságban van a finn neptörzsek nyelvével, mely nepek valaha Azsia és Európai északi részeit elfoglalták. Az eredeti elnevezés Uirok vagy Igour China nyugati határan, később Szibériának déli részében fordul elő: a finn neptörzsek maradványa Laplandban és Finnországban léteznek.

Leo császár a maga egykoru hírneves történeli művében a magyarok pásztori és katonai életét leírván, en ek alapján mint az akkor ismert egyetlen eredeti kutfo szerint, Gibbon ismerteti az akkori magyar népet: Többek közt mondja hogy beszédben lassuak, cselekvésben gyorsak; többnyire halászzattal és vadászattal foglalatokodtak, a földet ritkán művelték, vándorlásaikban sok ezer juhót és szarvasmarhát magukkal vittek és azért a legelő biztosítása volt első gondjuk. Főfegyverük volt az ív, melyet löhaton ülve kitűnően tudtak kezelni, A győzelem kihasználásában Európa csodálkozását és félelmét felkeltették, de, — mondja Gibbon — a magyarok azért az igazság és emberiség elveinek is hódoltak.

Hosszu vándorlások után ezen turk népcsoportok a görög és frank birodalom határaihoz értek (889 körül) és a Duna mentén Belgrad feletti Bécs alatt a régi Pannonia területén letelepedtek, mely Nagy Károly ideje után a 9-ik században a morvákat uralkotta. 900 után kezdődtek a gyakori beüesetek Németországba és Olaszországba. Elpusztították Bajorországot, Svájcban a Szt Galleni apátságot, Brémát az északi tengeren, a Renuson átmentek, csak keves erősített hely tudott a magyaroknak ellentállani. Olaszországban Paviát elfoglalták és mint Muratori olasz történetíró írja, akkor a templomoktól azt imádkozták: »A magyaroktól mentse meg uram minket! « Ép oly sikeresen hadakoztak a görög birodalom ellen. Iovás csapataikkal bejárták az egész Balkánfélszigetet és 924ben Konstantinápoly előtt megjelentek és kényszer adófizetésre vagyis megváltásra kényszerítették.

Ilyen módon a szaraczenok délről a normanok északról a magyarok keletről betörték és pusztították Európát míg 935. Henrik német király Merseburg mellett es egy nemzedékek később 955. Ottó király az augsburgi síkságon megverték a betörő magyar csapatokat és az utolsójánál, ugynevezett Lech meletti csata véget vetett az eddigi folytonos betöréseknek, a magyarok ezuttal állandóan letelepedtek az eredeti lakosokkal, a hazazott foglyokkal és a bevándorolt idegenekkel keveredve egy békes hajlamu fejedelem (Géza 972. alatt ki egy keresztényen hercegleányt feleségül vett, a polgárosodás kezdett terjedni.

Gézának fia, ugy végzi Gibbon a magyarokról szóló fejezetet, a királyi címet vette fel és az Árpádhoz 300 esztendeig uralkodott a magyar királyságban. De a szabadon született barbárok nem lettek elkápráztatva a királyi diadem fénye által és a nép megörzött megörhetetlen jogát az állam örökös szolgáját választani letenni és büntetni.

Látni ezen utolsó passzusból, mily rokon szentes érdekek viseltetett a szabadság kultusában nevezkedett angol történetiro a magyar nemzet jogai és szabadságerzete iránt. Es ha előadása nem áll mindenben a történettudomány mai színvonalán, csodálatos sok oldalú tudományosságáról tesz tanuságot művének azon része is, melyben az akkor még oly kevésbé ismert magyarokkal foglalatokodik.

CSARNOK.

A községek keletkezése Magyarországon.

Szabad Lyceum február 5-ik felolvasó estélyén Elmondta: **Eötvös Károly.**

(Folyt és vége.)

Tartott szakácsot vagy kétszázat, de nem a királyi udvarban egy helyen, hanem az ország különböző részeiben, hogy amikor a királyi udvar például Szekesfehérváron van, ott legyenek közelben az ő udvari szakácsai. Ha meg a király Miskolczon mulat, akkor meg Borsodban legyenek közel a szakácsok. A szakácsokat nem pénzzel fizette a király, hanem birtokkal. Például Veszprém megyében Kerekelek község az Árpád-kori királyok udvari szakácsai közt volt szétosztva. Azért a

kerekeleki a királyi beszolgáltatul a Dunarállynak vadály tehat a király akik a királyi madarakat. A király adott a vad és övéi gyében Szévari vadász utoljára Es ez állot harminczké vagyis feny nan kevés azokat össze föl a király a királyi által szabotak az adó

Akkor alatt négy ebedre, de egy-egy arzal hazajöt rájól 45 kellett a ki mentejére. udvar ötvönek a tiszt csiszárokat ki. Es ezek nyiségü ke meg az udvani.

Hisz országot ne pan azért. elegendő m mára. Még gyarország sok es okos sem marad A leg akent, hog tak. Meri k var volt es tonának nem hanem híjel birtokot, ar keztek nem előnevek bí Nincs példá nemesi csalá amnek a k királynak, a bekeben, va magyar falu kan kereszti muatott ott olyan szép hog reggel ádjait magra adta nekik. vannak haz

Sajats lunak a bel ja, ő maga ki. Nem is a legtöbb nek is volt írásudó fér sik, rendsze el nem foga csolgattak rend is volt öregebb esá kintelylyel

Hogy zete, egytel 1840-b történelmi hadseregbe es nagy bir esnait. Gou forintból kel pénzzel Béc angol követ. Denessel, az

kerekteleki nemes emberek időnkint tartoztak a királyi udvarba jó főzőket és jó főzőnőket beszolgáltatni, akkor amikor a királyi udvar tul a Dunán mulat valahol. De kellett a királynak vad is: szarvas, őz, hód stb. A király tehát gondoskodott királyi vadászokról, akik a királyi udvarba szállították a vadat, a madarakat, a szarvasat, az őzt, a bölényt. — A király nem fizette meg a vad árát, hanem adott a vadászoknak akkora birtokot, amelyből 6 és övéi megéihettek. Például Veszprémmegyében Szentgál nemessége 1848-ig királyi udvari vadászokból állott. 1848-ban szállítottak utoljára vadat Bécsbe a királyi udvarba. Es ez állott négy szarvasból, tizenkét őzből, harminczket nyulból és három száz hurosból, vagyis fenyves-madárból. Ez utóbbi tul a Dunán kevés van, bát csavargó tótoktól szedték azokat össze és bizony erős illattal küldték föl a királyi udvarba. Ott bejelentették őket a királynak, hogy a Szent István és utódai által szabdalmasztott királyi vadászok meghoztak az adót.

Akkor a szentgáli öreg bíró vezetése alatt négy vadász meghívást nyert a királyi ebédre, de csak a folyosóra. Kaptak aztán egy-egy arany borravalót, egy jó szót és azzal hazajöttek. És mindezt kaptak a királytól 45 ezer hold nemesi birtokot. De kellett a királynak rokabőr is elég, a csatóságok mentéjére. Meg kellett farkasbőr is. Kinevezett udvar ötvösöket, udvari nyereggyártókat, (ilyenek a uszafürediek) udvari kardszállítókat, csiszárokat és mindezeknek birtokot osztott ki. Es ezek tartoztak évenként bizonyos mennyiségű kengyelt, nyeregakarót, farkasbőrt meg az udvari damak ruhára nyestet szállítani.

Hisz régi történelmi élezt, hogy Horvátországot nem másért tartottak becsben, csupán azért, mert nyestet csak onnan kaptak elegendő mennyiségben az udvari damak számára. Még az arany-bullában is, amely Magyarország rendjeinek szabadságát biztosította, sok es okos dolog van, de azért a nyestbőr sem maradt ki.

A legtöbb nemesi falu így alakult es aként, hogy a királyi vár földjeit felosztották. Mert hadügyi költségvetés nem volt, de vár volt es azt védelmezni kellett. De a katonának nem hat krajczár lönunggal fizettek, hanem kijelöltek a családja részére egy darab birtokot, amelyen élni kellett neki. De keletkeztek nemesi falvak másképp is. A nemesi előnevek bizonyítják a nemesség eredetét. — Nincs például nemesi előnév, amelyet oly sok nemesi család hord, miat a felső-őri előnév, aminek a története az, hogy vitéz KunLászló királynak, amidőn az osztrkok ellen ment békében, vagy hadjáratban, felső-őri nevű magyar faluban tanyázott egy napon es éjszakan keresztül. Egy izben a király olyan jól mutatott ott, olyan jó pajtasokra akadt es olyan szép asszonyok kerültek a társaságába, hogy reggelre kelve az egész falu összes családjait magramesitette es a felső-őri nevet adta nekik. Ezzel az előnévvel ezren es ezren vannak hazánkban.

Sajátságos azonban az ilyen nemesi falunak a belső szervezete. Ennek is volt bírája, ő maga választotta; nem az ispán jelölte ki. Nem is nevezték mindig bírónak, hanem a legtöbb községben nemesi felelősöknek. Ennek is volt jegyzője, de a nemesség fiatalabb irásúdo férfiakból. Egyszer egyik máskor másik, rendszerint egyik sem. Semmi parancsot el nem fogadtak, sem maguk közt nem parancsoltattak. Tökéletes szabadság es tökéletes rend is volt akkor, ha volt köztük egy egy öregebb család, amely a többi közt elég tekintéllyel birt rendet tartani.

Hogy milyen volt a falvak belső szervezete, egyetlen példát hozok föl.

1840-ben volt Bécsben egy angol híres történelmi név viselője Lord Persival. A hadseregbe akart belépni szörnyen kötekezett es nagy birtokai daczara nagy adóságokat csinált. Gondnokság aia került tehát es 10000 forintból kellett neki évente megélni. Ezzel a pénzzel Bécsben nem élhetett meg. Az ottani angol követségnél megismerkedett Pázmándy Denessel, azzal a ki később képviselőházi el-

nök lett s akinek elmondta, hogy minő sorsban van es hogy most neki tiz esztendeig mily szegényül kell élni. Szeretne tehát olyan országban es faluban megtelepedni, ahol művelt emberek laknak, de a hol törvény nincs es senki se parancsol. Erre Pázmándy azt mondta, hogy majd megkerem Pestmegye egyik követet Szentkirályi Mórt, hogy ajánljon ilyen falut. Meg is kérte, Szent királyi azt mondta, hogy ha olyan helyen akar letelepedni ahol művelt emberek laknak, de ahol nincs törvény költözzék Dabaszra. A lord el is költözött Da-

basra es ámbár csak tiz esztendeig akart maradni úgy megszerette az ottani életmódot, hogy pár esztendővel megtoldotta. Később mégis elköltözött. Visszament Angliába hirt mondani, hogy Magyarországon vannak községek ahol művelt emberek laknak, de a hol törvény nincs es ahol nem parancsol senki. De nem azért, mert nem volna olyan a ki parancsolna, hanem azért mert nincs olyan, a ki engedelmeskedik.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

czipő raktárunkat

a mai kor igényeinek megfelelőleg tetemesen megnagyobbítottuk es azt **olcsóbban, mint bárhol** rendelkezésére bocsájítjuk. Mivel pedig a

férfi divat es más czikkekkal

[a czipők kizárólagos árusítása folytán] **fölhagyunk** az alanti árukat **e hó végéig** minden elfogadható áron eladjuk.

Tisztelettel **Grünbaum es Schvarz**

Főtér, a megyeházzal szemben.

Férfi es női fehérművek, gallérok, kézelők, harisnyák, divatos férfi es fiu kalapok, nyakkendők, esőernyők, pénztárczák stb. **minden elfogadható áron.**

A Mauthner-féle
hirneves
konyhakerti- es virágmagvak

zárt es hatóságilag védett csomagokban, a **törvényesen** bejegyzett **medve-védjeggyel** valamennyi nagyobb **fűszer- es vaskereskedésekben** kaphatók.

A Budapesten, Andrási-ut 23. szám alatt létező **Mauthner Ödön** czég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss es valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával es a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

SZIVATTYÚKAT | **TÜZFECSKENDŐKET**

házi, ipari, mezőgazdasági, építkezési es egyéb nyilvános célokra kéz. járgány es oróhajtásra.

városi, községi, gazdasági es gyári tűzoltóságoknak.

harangokat es harangállványokat

templomok, iskolák stb. részére.

Bizmentesen működő pözegezőr tisztító készülékeket, utczai öntöző-kocsikat, sárkaparókat készít es ajánl a

BUDAPESTI SZIVATTYU- es GÉPGYÁR

Részvény-Társaság (ezelőtt **WALSER FERENCZ**)
BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCZIUT 45.

Árjegyzékek es költségvetések ingyen es bérmentve.

A ki praktikus, az vegyen

olyan gyapjuszövetet öltönynek, felöltönynek, egyenruhának és öltözékeknek, mely tartós és színvalódi és a mely a viselésnél bevalik. Ilyeneket szállít a legkisebb méter mennyiségben, magánosoknak is, valódi nagybani gyári árban.

Raktár es. kir. szab.
finom poszt és gyapjuszövet gyáraknak
Moriz Schwarz Zwittau Mähren

Ujdonság uraknak tavaszi és nyári öltönyök, kammgarn, Cheviot, Loden és egyenruha szövetek a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig. Szetküldés utánvetellel. — Nemtetsző visszavétel. Minták, melyek nem rendelhetők okvetlen visszaküldendők.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben
mindenfélé

Koczkázott, egyvonalas és sima

levélpapírok:

a következő olcsó arszámítás mellett kaphatók:
1000 pld.

könnyű levélpapír czégyomással 1/2 ives	3	frt	—	kr
erősebb " " " "	3	"	50	"
erős finom " " " "	4	"	50	"
erős oktáv " " " "	4	"	50	"
merített " " " "	5	"	50	"
merített erős levélpapír " " " "	6	"	—	"
könnyű sima fehér levélpapír czégyomással 1/2 ives	4	"	—	"
erősebb sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	4	"	50	"
erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5	"	—	"
igen erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5	"	50	"

Körleveleket, számlákat és minden egyéb kereskedelmi és magán nyomtatványokat hasonló olcsó árak mellett szállítunk.

Raktáron nem lévő nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Levélbortékok

a következő olcsó árban kaphatók:

	1000 pld	frt	kr
144 H2. Jó, zöldes levélborték czégyomással	2	—	—
144 V2. Jó, szürke " " "	2	20	—
444 BB. Jó, kékeszürke " " "	2	20	—
144 GFL. Erős, recézett világos zöld levélborték czégyomással	2	40	—
144 LGL. Erős, narancssárga levélborték czégyomással	2	45	—
44 AM. Erős, szürke levélborték czégyom.	2	40	—
44 AB. Erős, világos szürke levélborték czégyomással	2	45	—
44 JED. Erős, kékes szürke levélborték czégyomással	2	50	—
GS. Erős, sárga levélborték czégyomással	2	50	—
44 RK. Igen jó világos kék, erős levélborték czégyomással	2	50	—
44 GG. Igen jó erős kékes erős levélborték czégyomással	2	55	—
44 AF. Finom vil. sárga levélborték czégyom.	2	60	—
Jute S. Erős jute borték czégyomással	2	65	—
244 A Cellulose igen erős Cellulose sárga levélborték czégyomással	2	70	—
244 CG. Cellulose. Igen erős Cellulose világos hamuszín levélborték czégyomással	2	70	—
44 D. Cellulose. Igen erős Cellulose világos zöld levélborték czégyomással	2	70	—

Egyébb nyomtatványokat hasonló olcsó árakban készítünk el.

Leltározás alkakmából az alant jegyzet árukat tetemesen leszállított áron árulom ki.

Ugymint:

500 dr. asztali készletek. Fayansból és porcellánból.
200 dr. thea, kávé, fekete kávé készletek. Fayans és porcellánból.
100 dr. mosdó készletek porcellán-, Fayans- és zománcból.
200 dr. álló- és függő lámpák villany-égőkkel.
Zománczott főző edények, fazekak.
Ezüst eszközök fa, esont- és nickel-nyéllel.
Disz asztalok, oszlopok.
Ecset- és olajtartók. — Pálinka készletek.

Üvegekészletek minden kivitelben.

MENYASSZONYI KELENGYÉK

bovásárlásánál százalékot engedményezek. — Vidékre c omagolást nem számítok uton történhető károkat megtéríték.

Ifj. PÁJER JÓZSEF

Debreczen, főpiacz.

1265
1898.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város utczái és terei burkolatának fenntartása és tovább építéséhez valamint a város törvényhatósági utainak fenntartásához és tovább építéséhez szükséges kőanyag szállításának 1898., 1899., 1900., 1901., 1902. évekre biztosítása vegett zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Szállítandó kő szükséglet.

I a város utczái és tereire évenként.

20000 drb. 18/18/18 cm-es koczkakő helyszínére szállítva.
3000 drb. 25/18/18/18 cm. méretű ötszögletes szegély helyszínére szállítva.

10000 db. 18/18/15 cm. méretű fejkő helyszínére szállítva.

900 m.³ I. oszt. burk. terméskő helyszínére szállítva.

600 m.³ II.

800 m.³ zuzott kavics a term. raktári vágány mellett lerakva.

100 m.³ kötő anyag, helyszínére szállítva.

II. a törvényhatósági utakra

a) fenntartáshoz évenként.

1000 m.³ zuzott kavics

120 m.³ kötő anyag

b) tovább építéshez évenként

250 m.³ I. oszt. burkolati terméskő

250 m.³ II. oszt.

250 m.³ zuzott kavics

25 m.³ kötő anyag.

Az ezen anyagszállítások biztosítására vonatkozó árlejtési feltételek a városi mérnöki hivatalban (Kádas-utca, Hungaria épület II. em. 11 ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Felhívottnak vállalkozni kívánók, hogy kellően bélyegzett zárt ajánlatukat f. évi márczius hó 8-án d. e. 5 óráig a polgármesteri hivatalnál nyujtsák be. A beérkezett ajánlatok márczius 9-én d. e. 10 órakor a városház nagytanácsstermében nyilvánosan bontatnak fel.

Ajánlattevők kötelesek 4000 frt, azaz Négyezer forint bánatpénzt a városi házipénztárnál készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban letenni a pénztár letéti igazolványát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatok a város utczái és tereire szállítandó anyagokra (I) és a törvényhatósági utakra szállítandó anyagokra (II) külön-külön kiállított ajánlati lapokon nyujtandók be.

Minden ajánlathoz következő mintakövek csatolandók: koczka kő, fejkő, ötszögű szegélykő, I-ső és II-od osztályu burkolati kő, zuzott kavics 0'004 m.³ és kötőanyag, 0'004 m.³ mennyiségben.

Ajánlat tehető a kiirt kőnemekre együttesen vagy külön-külön.

Az ajánlatban az ajánlatba hozandó egységárak számmal és betűvel kiírandók s határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő a vállalati feltételeket s a helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

Elkészve beadott, kellően fel nem szerelt vagy kétes kifejezéseket tartalmazó ajánlatok, továbbá távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A városi tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlati összegre szabadon választhasson vagy az ajánlatok mellőzésével a szükséges anyagok beszerzéséről más uton gondoskodik.

Debreczen, 1898. február 7.

A városi tanács.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.